

SZTE hírek > Hírchívum > 2018. Szeptember

Sorozatélmény a 19. században – az SZTE BTK színei a Kutatók Éjszakáján

2018. október 01.

Színes előadás-sorozatok közül válogathattak az érdeklődők az SZTE Bölcsész- és Társadalomtudományi Karának épületében barangolva 2018. szeptember 28-án, a Kutatók Éjszakáján. A nyelvészeti, antik irodalmi és régészeti programok mellett az SZTE BTK Magyar Irodalmi Tanszék oktatói közül például Hansági Ágnes egyetemi docens a 19. század egyik népszerű műfajáról, a tárcaregényről mesélt.

Cikk nyomtatás

Link küldés

Tetszik 0

Tweet

A 19. század emberének is szüksége volt valamire, amely napi szinten szórakoztatta, és kiemelte a hírek és a munka valóságából. Olyan élményt igényeltek a több mint száz évvel előttünk élt őseink is, amely elég izgalmas, hogy minden nap időt szakítson rá, sőt ne bírjon leállni vele. Igen, olyan lehetett ez, **akárcsak egy 21. századi brazil sorozatról beszélnek. A tárcaregény műfaja pontosan valami ilyesfélét (is) biztosított a kor újságolvasójának**, aki mindennap kezébe vette a friss napilapot. A tárcaregény műfajának jellemzőiről és hatásáról az SZTE BTK Magyar Irodalmi Tanszék egyetemi docense, *Hansági Ágnes* beszélt a Kutatók Éjszakáján.

Az SZTE Kutatók Éjszakája programon készült fényképek itt (<https://www.flickr.com/photos/143739712@N04/albums/72157696087869570>) megtekinthetőek.

A 19. század első évtizedeiben megjelent folyóiratok, hírlapok sok mindent hoztak magukkal, a hírek, tények, hirdetések napi szinten jelen voltak az emberek életében. Ugyanakkor ezek a cikkek a(z olykor mégiscsak kegyetlen) valóságban tartották az olvasót, vagy akár még mélyebbre, a valóság különböző rétegeibe húzták őt. Az embereknek igényük volt a valóságból való kilépésre, így pedig a kulturális rovatra, mely nem közöl tényeket, nem reklámoz és nem láncol le az objektivitás szürke küszöbére, hanem **kreativitásra készítet, szórakoztat és társalgási témát biztosít**, olyan emberek között is, akiknek talán nem is lenne miről beszélniük. **A szélesebb körű olvasóközönség megszólítása is a célok közt szerepelt.** Fontos szemponttá vált, **hogy olvassanak a nők és a nem politizáló férfiak is.**

A könyvkiadás a 19. században is rengeteg pénzbe került, a könyvekhez való hozzáférés is elég komoly összeget igényelt, így **a középosztály nem nagyon tudott a könyvek közelébe férkőzni. Tehát a hírlapok tartalmán kellett változtatni:** a politikai, gazdasági tartalmak, reklámok mellett a szórakoztató tartalomnak is meg kellett jelennie. **Így került be a hírlapba a szórakoztató és rövid történet, melynek műfaja először a novella volt. Az átütő sikert azonban a tárcaregény érte el,** melyet igazából **folytatásos regényként értelmezhetünk,** és ebből adódik **sorozathoz hasonló** mivoltja. Hisz **az olvasó mindennap kézhez kapott egy darabot a történetből, mindig a legizgalmasabb résznél megszakítva a cselekményt.**

A kor nagy regényeinek útja is a tárcaregénytől indult a megjelenésig. Többségük tárcaregényként, azaz részenként jelent meg először, majd ha így meggyőződtek arról, hogy a nagyérdemű igenis éhezik erre a történetre, könyvként is kiadták. Remek **példa erre akár Dosztojevskij Bűn és bűnhődése, de Jókai is folyamatosan jelen volt a tárcaregény műfajában.** Itt pedig máris állást foglalhatunk a a tárcaregény minőségét illető vitában – értékes vagy nem? – fogalmazott az előadó, aki szerint egyértelmű, hogy nem silány szórakoztató anyag volt ez. Igaz, mint minden irodalmi műfajnak, a tárcaregénynek is megvoltak a rétegei, de a kor alapvetően nem húzott éles határokat az úgynevezett alacsony és magas irodalom közé.

A tárcaregény hatása vitathatatlanul erőteljes volt, hisz elsősorban **kulturális táplálékot kínált,** melyre akkoriban kevés példát találunk, emellett **szabályozta az olvasás idejét,** az olvasó bármennyire szeretett volna is tovább haladni, a történet folytatását csak másnap kaphatta kézbe. **Rövid szöveg megfelelő helyen félbeszakítva, rövid, de erős impulzus, nagy hatás** – a valahogy így festett a hamar divattá lett **műfaj képlete.** Szintén **fontos** szempont – *Hansági Ágnes* szerint – **az egyidejű befogadás jelensége,** mely hasonlít a színház performatívására, azaz tematizál, aktuális problémákat dolgoz fel, így teremtve diskurzust az emberek között. Nem válogatja olvasóközönségét, széleskörben szól mindenkihez, társadalmi státusztól és előképzettségtől függetlenül.

A tárcaregény jelentette a teret, ahová a kor embere kiléphetett a valóságból, napi szinten, kultúrával érintkezve. Ez az a sorozatelmény, melyet később a televízió közvetített – emlékeztetett *Hansági Ágnes*. Az SZTE BTK irodalomtörténésze hozzátette: bár ma már könnyebben jutunk hozzá a könyvekhez, **a tárcaregény műfaja – ha nem is olyan divatosan, de – még ma kulturális táplálékot ad egy-egy folyóiratban.**

Ferencz Hedvig

Korábban írtuk:

Konfliktusszimulátorok – 7 történelmi társasjáték a Kutatók Éjszakája program bölcsészinnovációja
(/sztehirek/2018-szeptember/konfliktusszimulátorok-7?folderID=45139&objectParentFolderId=19396)